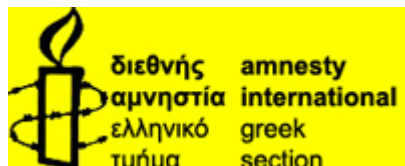

Η ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΔΙΕΘΝΟΥΣ ΑΜΝΗΣΤΙΑΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ ΤΟ 2009

Αφ' ότου αστυνομικός πυροβόλησε και σκότωσε ένα 15χρονο αγόρι τον Δεκέμβριο, αστυνομικοί αναφέρεται ότι χρησιμοποίησαν υπερβολική βία εναντίον διαδηλωτών καθώς οι διαμαρτυρίες, μεταξύ αυτών και βίαιες ταραχές, εξαπλώθηκαν σε όλη τη χώρα.

Παρά τη θέσπιση νέας νομοθεσίας για τη διαδικασία ασύλου και τις συνθήκες υποδοχής των μεταναστών, η μεταχείριση των παράτυπων μεταναστών και των αιτούντων άσυλο συνέχισε να παραβιάζει τα διεθνή θεσμικά κείμενα. Χιλιάδες φυλακισμένοι κατέφυγαν σε απεργία πείνας διαμαρτυρόμενοι για τη μεταχείρισή τους στη φυλακή. Ένας αντιρρησίας συνείδησης καταδικάστηκε σε ποινή φυλάκισης.

Ο φόνος του Αλέξη Γρηγορόπουλου – υπερβολική χρήση βίας

Στις 6 Δεκεμβρίου, ο δεκαπεντάχρονος Αλέξης Γρηγορόπουλος φονεύθηκε από έναν αστυνομικό, ο οποίος υπηρετούσε ως «ειδικός φρουρός», στο κέντρο της Αθήνας. Οι περιγραφές των γεγονότων που οδήγησαν στην δολοφονία ποικίλλουν. Σύμφωνα με την αστυνομία, δύο αστυνομικοί σε όχημα δέχτηκαν επίθεση από ομάδα 20 έως 30 νεαρών. Σε μια δεύτερη αντιπαράθεση ένας από τους αστυνομικούς έριξε χειροβομβίδα κρότου-λάμψης ενώ ο άλλος πυροβόλησε δύο φορές στον αέρα και μία προς το έδαφος και μία από τις σφαίρες εξοστρακίστηκε και τραμάτισε θανάσιμα τον Αλέξη Γρηγορόπουλο. Σύμφωνα με παρισταμένους, δύο αστυνομικοί σε όχημα πλησίασαν τον Αλέξη Γρηγορόπουλο και την παρέα του περίπου στις 9 μ.μ. και τους εξύβρισαν λεκτικά. Καθώς οι αστυνομικοί έφευγαν, κάποιος από την παρέα πέταξε ένα μπουκάλι προς το περιπολικό, το οποίο σταμάτησε, οι αστυνομικοί επέστρεψαν πεζοί και εξύβρισαν λεκτικά τους νεαρούς. Κατά τη διάρκεια αυτής της λογομαχίας ένας αστυνομικός πυροβόλησε τρεις φορές και μία από τις τρεις σφαίρες σκότωσε τον δεκαπεντάχρονο Αλέξη Γρηγορόπουλο. Μέσα στις επόμενες ημέρες και οι δύο αστυνομικοί τέθηκαν σε διαθεσιμότητα. Στον αστυνομικό που πυροβόλησε απαγγέλθηκαν κατηγορίες για παράνομη οπλοχρησία και για ανθρωποκτονία με πρόθεση, ενώ στον άλλο απαγγέλθηκε η κατηγορία της απλής συνέργειας.

Το γεγονός αυτό πυροδότησε εκτεταμένες αντικυβερνητικές διαμαρτυρίες σε όλη τη χώρα, που συνεχίζονταν στο τέλος του έτους. Η αστυνομία αναφέρεται ότι χρησιμοποιήσε υπερβολική και τιμωρητική βία εναντίον ειρηνικών διαδηλωτών αντί να στραφεί στους ταραξίες που κατέστρεφαν περιουσίες. Ανάμεσα σε αυτούς που ξυλοκοπήθηκαν από την αστυνομία ήταν και δυο μέλη της Διεθνούς Αμνηστίας. Η αστυνομία επίσης πραγματοποίησε πολλές αυθαίρετες συλλήψεις.

Πρόσφυγες και αιτούντες άσυλο

Δύο προεδρικά διατάγματα αναγγέλθηκαν τον Ιούλιο σχετικά με τις διαδικασίες αναγνώρισης της προσφυγικής ιδιότητας και τα κριτήρια για να θεωρηθεί κανείς πρόσφυγας. Και τα δύο απέτυχαν να ανταποκριθούν πλήρως στις ανησυχίες των οργανισμών ανθρωπίνων δικαιωμάτων και άλλων. Το Προεδρικό Διάταγμα 90/2008 καθιστά τη νομική συνδρομή διαθέσιμη μόνο στο στάδιο της προσφυγής, αφού το αίτημα για άσυλο έχει απορριφθεί. Η διαδικασία επανεξέτασης για τα αιτήματα που απορρίφθηκαν στερείται ανεξαρτησίας, αφού η Δευτεροβάθμια Επιτροπή παραμένει συμβουλευτικό όργανο προς τον Υπουργό Εσωτερικών. Η πρόσβαση των δικηγόρων στις δικαιωμένες και τους κρατούμενους πελάτες τους είναι περιορισμένη. Οι αιτήσεις για άσυλο πρέπει να υποβάλλονται αυτοπροσώπως, θέτοντας ορισμένους αιτούντες σε κίνδυνο σύλληψης. Οι αιτήσεις πρέπει να υποβάλλονται αμέσως μετά την είσοδο στην χώρα, χωρίς να υπάρχουν ειδικές διατάξεις που να διασφαλίζουν την πρόσβαση στη διαδικασία όσον τίθενται υπό κράτηση κατά την άφιξή τους. Επιτρέπεται η κράτηση αιτούντων άσυλο έως και επί 60 μέρες. Το Προεδρικό Διάταγμα 96/2008 διατυπώνει τα κριτήρια χορήγησης προσφυγικής προστασίας και προστασίας για ανθρωπιστικούς λόγους. Στους λόγους αποκλεισμού από την επικουρική ανθρωπιστική προστασία συγκαταλέγονται πλημμελήματα που τιμωρούνται με τρεις μήνες φυλάκισης.

Τον Απρίλιο το τοπικό γραφείο της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες ανέφερε ότι η πρόσβαση των ανηλίκων στην προσφυγική προστασία ήταν αυθαίρετη και ότι οι πληροφορίες που παρέχονταν σχετικά με τη διαδικασία ασύλου ήταν ανεπαρκείς. Διαπίστωσε επίσης ότι η ηλικία σπάνια έπαιζε ρόλο στην ιεράρχηση των αιτήσεων. Η έκθεση της Ύπατης Αρμοστείας του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες ζητούσε τον τερματισμό της διοικητικής κράτησης ανηλίκων. • Τον Οκτώβριο, 160 ασυνόδευτα παιδιά-μετανάστες, κάποια από τα οποία πιθανότατα ήταν αιτούντες άσυλο, αναφέρθηκε ότι βρισκόταν στο κέντρο κράτησης της Παγανής στην Λέσβο, σε εξευτελιστικές, απάνθρωπες και ανθυγιεινές συνθήκες κράτησης. Οι κρατούμενοι κοιμούνται στο δάπεδο, το οποίο ήταν συνεχώς πλημμυρισμένο λόγω ελαττωματικών υδραυλικών, και σπάνια τους επιτρέπονταν έξοδος για άσκηση. Το κέντρο αυτό, το οποίο χτίστηκε για την κράτηση 300 ατόμων, στεγάζει 830 κρατούμενους, μεταξύ αυτών μητέρες με βρέφη και τουλάχιστον μία έγκυο γυναίκα. Η πρόσβαση σε δικηγόρους και σε μη κυβερνητικές οργανώσεις ήταν περιορισμένη.

Βασανισμοί και άλλες μορφές κακομεταχείρισης

Κακοποίηση κρατούμενων από αστυνομικούς, ιδίως μεταναστών και μελών περιθωριοποιημένων ομάδων, αναφέρθηκε καθ' όλη τη διάρκεια της χρονιάς.

• Μετανάστες που κατέφθασαν στην Σάμο αναφέρθηκε ότι κακοποιήθηκαν από λιμενοφυλάκες μετά τη σύλληψη τους στις 7 Ιουλίου. Οι μετανάστες είπαν πως χαστουκίστηκαν και χτυπήθηκαν με γροθιές και κλοτσιές επάνω στο σκάφος του λιμενικού. Ένας λιμενοφυλάκας φέρεται να ανάγκασε έναν άντρα να καταπιεί αντηλιακή κρέμα, ενώ ένας άλλος άρπαξε έναν μετανάστη από τα μαλλιά και χτυπούσε το κεφάλι του στα τοιχώματα του σκάφους. Ένας τρίτος μετανάστη αναφέρθηκε πως υπέστη ρήξη τυμπάνου αφού χαστουκίστηκε. Μέχρι το τέλος του έτους δεν είχε ολοκληρωθεί κάποια έρευνα για τους ισχυρισμούς αυτούς. Η έρευνα για τις κακοποιήσεις μετανάστων στη Χίο, που είχε διαταχθεί τον Οκτώβριο του 2007, επίσης δεν είχε ολοκληρωθεί.

• Στις 26 Οκτωβρίου αστυνομικοί έξω από τη Διεύθυνση Αλλοδαπών στην Αθήνα επιτέθηκαν σε πλήθος αιτούντων άσυλο που περίμεναν να καταθέσουν τις αιτήσεις τους, σκοτώνοντας έναν άνδρα και τραυματίζοντας αρκετούς άλλους, σύμφωνα με την Ομάδα Δικηγόρων για τα Δικαιώματα Μεταναστών και Προσφύγων, που εδρεύει στην Αθήνα. Η Διεύθυνση Αλλοδαπών αναφέρεται ότι αρνούταν να δεχτεί νέες αιτήσεις για άσυλο τους δύο μήνες που προηγήθηκαν.

• Ένας άνδρας Ρομ, που τέθηκε υπό κράτηση στις 19 Ιουνίου, είπε πως υποβλήθηκε σε ξυλοδαρμό στο αστυνομικό τμήμα Αχαρνών, επί αρκετές ώρες μετά τη σύλληψή του. • Στις 16 Οκτωβρίου, τρεις αστυνομικοί τιμωρήθηκαν με πρόστιμο και αργία μέχρι έξι μηνών από το Δευτεροβάθμιο Πειθαρχικό Συμβούλιο της αστυνομίας για τον ρόλο τους στον ξυλοδαρμό ενός Κύπριου φοιτητή, του Αυγουστίνου Δημητρίου, στις 17 Νοεμβρίου 2006 στην Θεσσαλονίκη. Ο Αυγουστίνος Δημητρίου τραυματίστηκε σοβαρά λόγω του ξυλοδαρμού. Τέσσερις αστυνομικοί, που παρευρίσκονταν στο συμβάν αλλά δεν έλαβαν μέρος στον ξυλοδαρμό, απαλλάχθηκαν.

Τον Φεβρουάριο δημοσιεύτηκε η έκθεση της επίσκεψης στη χώρα το 2007 της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων (CPT). Η έκθεση σημείωνε σοβαρή παραβίαση των Άρθρων 3 και 8 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου σχετικά με την απαγόρευση των βασανιστηρίων και τον σεβασμό του προσωπικού απορρήτου. Η Επιτροπή ανέφερε απάνθρωπες και απεινωτικές συνθήκες σε ορισμένους σταθμούς συνοροφυλακής και πολυάριθμους ισχυρισμούς για κακοποιήσεις. Σημείωνε επίσης ότι τα δικαιώματα των κρατούμενων μεταναστών, να έχουν πρόσβαση σε δικηγόρο και να ενημερώνουν τις οικογένειές τους ότι βρίσκονται υπό κράτηση, δεν εφαρμόζονταν στην πράξη και ότι η πρόσβαση σε ιατρική περίθαλψη ήταν περιορισμένη. Η Επιτροπή πραγματοποίησε δεύτερη έκτακτη επίσκεψη στην Ελλάδα από τις 23 έως τις 29 Σεπτεμβρίου.

Εμπορία ανθρώπων

Στις 23 Μαΐου, το Εφετείο Αθηνών μείωσε την καταδίκη ενός άνδρα που κατηγορήθηκε για εμπορία ανθρώπων από 19 σε 7 χρόνια φυλάκισης για λαθραία διακίνηση ανθρώπων, αφού ανέτρεψε τις καταδίκες του για εμπορία ανθρώπων και εκβιασμό. Αυτή ήταν μια από τις πρώτες υποθέσεις που εκδικάστηκαν βάσει ενός νέου νόμου για την εμπορία ανθρώπων. Παρατηρητές της δίκης εξέφρασαν ανησυχία για τη επείκεια του δικαστηρίου απέναντι σε ρατσιστικά και εξευτελιστικά σχόλια του συνηγόρου υπεράσπισης και για την παράλειψη των διερχομένων να μεταφέρουν επακριβώς τις δηλώσεις των θυμάτων, συμπεριλαμβανομένων των μαρτυριών για βασανισμό από τους εμπόρους τους.

Υπήρξε εντεινόμενη εκστρατεία για την προστασία των δικαιωμάτων των θυμάτων εμπορίας, που περιέλαβε μεταξύ άλλων παραστάσεις προς την κυβέρνηση προκειμένου να επικυρώσει τη Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Καταπολέμηση της Εμπορίας Ανθρώπων και να τροποποιήσει την νομοθεσία ώστε να διασφαλίζει ότι τα θύματα δεν ποινικοποιούνται.

Δικαιώματα των εργαζομένων

• Στις 23 Δεκεμβρίου η Γενική Γραμματέας της Πανατιτικής Ένωσης Καθαριστριών και Οικιακού Προσωπικού, Κωνσταντίνα Κούνεβα, πολιτίης Βουλγαρίας, δέχτηκε επίθεση με θειικό οξύ από αγνώστους στην Αθήνα. Υπέστη πολλαπλά σοβαρά τραύματα και στο τέλος του έτους παρέμεινε σε εντατική θεραπεία στο νοσοκομείο. Η αστυνομική έρευνα υποστηρίχτηκε ότι ήταν ατελέσφορη, αφού εστίασε στην προσωπική ζωή της Κωνσταντίνας Κούνεβα και παρέλειψε να λάβει υπ' όψη τις συνδικαλιστικές της δραστηριότητες.

Συνθήκες στις φυλακές

Τον Οκτώβριο και τον Νοέμβριο φυλακισμένοι ανά την χώρα πραγματοποίησαν διαμαρτυρίες για τις συνθήκες φυλάκισής τους, μεταξύ των οποίων για τον υπερβολικό συνωστισμό, τις ανεπαρκείς εγκαταστάσεις υγιεινής, τις κακοποιήσεις, τις ατελέσφορες έρευνες για τους θανάτους κρατούμενων, τα τιμωρητικά πειθαρχικά μέτρα και τους περιορισμούς στα δικαιώματα της ελευθερίας της έκφρασης και της επικοινωνίας. Στις 3 Νοεμβρίου φυλακισμένοι άρχισαν απεργίες πείνας σε ολόκληρη τη χώρα. Μια εβδομάδα αργότερα η Πρωτοβουλία για τα Δικαιώματα των Κρατούμενων ανέφερε ότι 3.311 φυλακισμένοι βρίσκονται σε απεργία πείνας και χιλιάδες άλλες είχαν αρνηθεί το συσσίτιο. Μεταξύ των απεργών πείνας ήταν 17 φυλακισμένοι στα Τρίκαλα που έραψαν τα χείλια τους, καθώς και παιδιά που κρατούνταν σε φυλακές ανηλίκων. Η Πρωτοβουλία για τα Δικαιώματα των Κρατούμενων ανέφερε καταγγελίες για εκφοβισμό των απεργών πείνας από δεσμοφύλακες.

Αντιρρησίας συνείδησης στη στρατιωτική θητεία

Στις 20 Μαΐου, ο αντιρρησίας συνείδησης Λάζαρος Πετρομελίδης καταδικάστηκε ερήμην από το Ναυτοδικείο Πειραιά σε τριετή φυλάκιση για δύο κατηγορίες για ανυποταξία. Αυτή ήταν η 15η δίκη του για τις ίδιες κατηγορίες. Εκδόθηκε ένταλμα σύλληψης, θέτοντας τον σε κίνδυνο φυλάκισης για τις πεποιθήσεις του.

Ελευθερία της έκφρασης

Τον Μάρτιο, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων αποφάνθηκε ότι υπήρξαν παραβιάσεις του Άρθρου 11 της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ) όσον αφορά την ελευθερία της συνάθροισης και του συνεταιρισμού σε δύο υποθέσεις, *Εμίν και άλλοι κατά Ελλάδα* και *Τουρκική Ένωση Ξάνθης και άλλοι κατά Ελλάδα*, που αφορούσαν ενώσεις που ιδρύθηκαν από μέλη μειονότητας. Ο Πολιτιστικός Σύλλογος Τούρκων Γυναικών Νομού Ροδόπης δεν αναγνωρίστηκε γιατί στο όνομά της περιλαμβάνονταν η λέξη «Τούρκος». Η Τουρκική Ένωση Ξάνθης διαλύθηκε το 1986 για του ίδιους λόγους. Στις υποθέσεις *Αλεξανδρίδης κατά Ελλάδα* και *Αυγή Εκδοτική Α.Ε. & Κάρης κατά Ελλάδα* το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο αποφάνθηκε τον Φεβρουάριο και τον Ιούνιο αντίστοιχα ότι είχαν υπάρξει παραβιάσεις των δικαιωμάτων της ελευθερίας της σκέψης, της συνείδησης και του θρησκεύματος (Άρθρο 9) και της ελευθερίας της έκφρασης (Άρθρο 10).

Δικαιώματα λεσβιών, ομοφυλόφιλων, αμφισεξουαλικών και τρανσέξουαλ

Στις 3 Ιουνίου πραγματοποιήθηκαν οι πρώτοι γάμοι μεταξύ δύο ατόμων του ίδιου φύλου από τον Δήμαρχο της Τήλου. Οι γάμοι κηρύχθηκαν άκυροι από τον Υπουργό Δικαιοσύνης και η κυβέρνηση υπέβαλε αίτημα για την επίσημη ακύρωσή τους. Το γεγονός αυτό προκάλεσε διαμαρτυρίες τον Σεπτέμβριο.

Δείτε [εδώ](#) το μήνυμά της γ.γ της Διεθνούς Αμνηστίας Αϊρίν Χαν και την [έκθεση της Διεθνούς Αμνηστίας για όλο τον κόσμο το 2009](#).

(Πηγή: [Ελληνικό Τμήμα Διεθνούς Αμνηστίας](#))

30 Οκτωβρίου 2009